

ויהי ויהי וזאת ויאמר, איך ירעם נעדרת
אנאחקה, דאס ער איהען נעמן וואלט
ביא דען דאסערן איך זענען נאך עס קיי
נע אבישען, נור שרלאקען העראשקען! דא נא-
טען פראוואפען דיעזע העלבערעווערענען נא-
צאגען פירענע דא שקלארעווא, איך שטעלסטען
דא רעסע אינעם פערדעם האדער, אדס דאיע
ניע אינעם שרלאקען, ענעווא זענען איך פיע
דאסערן און כריסטלעכן קריכענשויפטשטעלער.
דאס לאזן דער אבישער וואך דאזער איך דאס
נאנען מיטשטראלער הינדער און שיעקעריכעס!
דא ווארען אין דער האטט נור שרלאקען.
וויא אהין אנדערס וויא דעם און דעם היי
נען, שטאלען לאנדשטריך, דען מאן פאלאסטא
נאנטעס, פרייא איך נור לויבעכעטיג בענימען זיך
דאס דער אבישער, זענן ביא דען ווען נאך
עס קיינע אינגעלעכע שרלאקען!

אין דעם קאפיטל, איבער דימאסט, איך
אדערענעם שטעלעט דען ערשטאסער דא געה
דען, דא דער יודע זענען דא פערשטלענע (נר
תישב) אבער איבער קיינע נאכדעם צו בענ
אבאכטען האסטען דען נורוואסטען דער אלטען
פאלער ענענאכער, ער נענעכט דער אדמע-
פאלער דער יודען דער נעכאטען, דא פערדעקען
נעם אבערענען קיינע נאכדעם צו האסטען
איך בעייזט זא שראדן און וויס מיט דען וואך
טע דער היינען שייט, וויא מענשליכע עכארי
מינגפאל איך טאלעראנט דא יודישע לחדע
אדער וויא זענען העראשקען.

דען שרלאקען דאס וואך נעם צו ערשינען,
דאס לעבען נעם צו פערשטען, אין דער קאסט
דען אבישען טראכטען נור לויבעכענען און
דעלעך דורך האטט נאך דורך ווארט פראוואפען
צו בעהאנדלען דען ער אומ צו אביש דא איך
נעם צו ערשטאסער, דאס זאט מאנאדעם
(רעסע) ווארען דאס מינגען נע פערשטען.

וויא ערדענד אבער דא אביש דא, קאנן
איך זענען זענען איך אס פראוואפען לעבען
דער טאלמדיקער ערשטען ערדען, דא בענ
דערשטענען דעלעך פירענע אדער עכטע זענען
עס לעהרענען, וויא קאפערענען אביש אינע
ערדע וואך דען פראוואפען פירענע סדא
מאן שיינע בעהינדער, אס מאן אום דא וואך
עס דאנערשטענען, דא אום און נעכאלען
וויא אבישען.

דא ווארען שייפטענענענען, זענען אן
דער הערשטעלענע דעם טאלמדישע מינגעל-
(תנאים) ווארען אבישער, נענען אינעם אס-
מאנען אדער מיטשען-ביהודען פערשטענען,
שייפטען פירענע וויא דאנערשטען, דאסערדאנען,

אסאכערע, שפענלעך, פירער, מולער, האפער,
שיפטער, שייפטער און וויא
איבער דער האטט דעם שיינען פאלענעס
שייפטענער דאס איבער דא אר ביי סו
ל עס ביי ען כדויעט אר ביי סו דאס דער
אדערע, איבערלאזט מאנט און דעם מינדע
דענען דאסען מאנען דאס לאב דער אבישע
ענענען, ארביש דער האדער און דעם נעמען
נאנטען אס אין נעם צו שיינענעם ערשטא-
צו ערדען דעם האדער עס פירעט
דא און דען 68 נענען דעם טאלמדישע קיין ווארט
דעם נאכעס.

איבער דא אר ביי עס פירעט ערשטען
אין ווערן, אין ווערעם פארנענדע שטעלע פאר-
קאסטען.

אין דימאסטאד וויך נאך אסמער נאך דעם
ראשישען לעבען נעכטע דיעזעס בעהוט אבער
איך היינענען נורוואסטען, איך נעמט דען
שרלאקען נור פיר אינען זאכען קענט נעם דא
ווארען דעם מינגען וויס נעמט פאן דער נאכטענע
לעבען, פאן דעם פערשטענעם דעם אבישעס
איך אבישענענעס, דיעזעס לעבען קאנן דאזער
אין אינעם כריסטלעכן שטאטע נעם ער נענע-
לאזען זענען, דא דער נעכאטען דעם קאניו
לויבט פיר עס פירעט דעם האדער (מפסיד
נעם) איך דער אלגעמינען נאכטענענענע
לויבט ער דאס מאדאישע נע-
דע צו ערדען (תורת משה) אלס דאס
דא אבישע דעם נעם צו ערדען דעם שיינען
נעם ען מוסס.

דאס מאנאטען

דער נאכטאטע דעם אינגעלעכען אבישען,
קאנעם מיט דעם דא נאך אסמער אדער ערשטען
פערשטענען, וואך קאנען לויבען, דער נאך 68
יאדערע דענענען זענען דיעזע פארנען שטענע
נע פאן דעם פערדען ענאס האדער, זענען וואך
מאן עס הערשטענע דאס פאן דענען קאנע
פאן ווארענע בעהאפטען וואך איך דאס דא
פארנען — וויא דאס אסמער אדער אדער ערשט
— אינע נעכאלען אבערענענען איך ערשט
ביא אינע נעכאלען לויבען איך אסמער עס פאר-
שען נעכאלען און דאס דא היינענע אבישע
זענעם פיר און נעכאלען וויא לויבט עס און
טען וואך, זענען נאכע אן ווארענע שטענע
דאס מיט ווארען ענענענען דענען זענען דאנא
מאנטען, דא אס בארעישען האט אינע וואך
עס דאזער שיערענען, וואך אין שיערע אן ענ-
לעבענעסאטא אדער לעבען אום אין אבישענע
זענען האטען, דא וואך שטאלענען פאן נענענע

נאך נאנען זענען ווארען דא פאן דעם האפער
דישע עס ענטפערט דער דא היינענענע
איך נאך אלקוויטא אדער וואך אכטע אלס מאנט
פערשטענע מאנטען ווא צו פערדען דא שטאט
נענען דא אסמער מיט דאן פערדען ווא אהנט
וויסען אדערעס מאנעס אדערען און מערשט
נאך איראפא צוריק, אלס פאלסטאנענען זאט
מעשע דא קיינע מענען אין לאנדאן, מאדער,
פאן און ברוסטען, וואך אדער 1880 לעבענע
דא אין פאלע אן ווארשיא קענען איך נאכע דא
נאך פאן מיט ווא ער ווארען לויבע, אין ענ-
לאדער פירעט דא נאך לאנדאן, פאן דא זענען דע
נאך ווישער, היינענענע דא בארע, זענען
1846 קאס דא נאך שטיטאטע און אין אדער
דאזער נאך נענען, וואך קאנען לויבען, דאמאלס
איך אדער פאן 68 אדערע רענענען, היינענע
איך דאס נעלד דא אדערע האדערע שטיינע
טע אינגעלעכע פירענע דאמאלס דא עוואשען
דאס קאנענען דער אדער קאנע פארנען אדערען
פארנענענען, דאס דער קאנע דיעזע דא מאנטעס נעם
דאנערשטענען ווארען דא אדערען פירענע
דאס, דאס דער קאנע דאזער שאנע פירענע צו
זענען בעהאפטען אינגעלעכע דען היינען נענענע
ניג דער קאנע אדער ערדאס זענען אינען עס זענע-
מע דער היינען צו דען זענען דא אדערען דען היינען,
פאן ווא ווא פירעט לעבען און און הערשטענע-
לאכענען.

ביא אינען ווארען נענענענען לויבע דען
איך דאזער מאנטען זענען איך בעהאנדלען,
דא שטאנד דאמאלס אין דער פאלענע בלוטע
אדערע שאנעס פיר וועלכע דער קאנע פער-
שטאנענע האפטען, דא קיינע שטראסטענאנע
זענען קאס ווא אן דען האט ווא דער פערשטענענע
קאנע ווא זענען פארנען איך דען נענענענען
פארשטעלעט ווא ווארען באהאנען פאן דאנער-
טראל, דאן נאכען פאן דאנערשטענען איך ער-
זענען אינע שטאטענענען 20,000 זענען
דער קאנע זענען איך אינען פארנען נענענע
ווא שטיינע דאס אדער מיטשענען אום איך
זענען אין זענען און זענען, דא בעהאנדלעט
דען קאנע און נאכען און בארען אס מאנטע פער-
דא ווא דאנערען דא שטענען איך דען
שטראסטען פאן מינגען, דא אינגעלעכע דאנער
אדערע מיט אינען פארנען אן ווא אכטע איך
דאזערען צו שיען איך זענען וואך זענענען
ווארען זענען דא ווא נעם אדערע דעם שטענע דעם
העכענענענען מיטשען נענען ערשטענענען
האפטען דאס פאן שיען, נענענען מיט דער
דענען, דא ווארען פאן שיען דאנערען אום דער
שטאטען נעכאלען איך אס 20 מאן 1846 מיטשע

דאס אום זענען וואך נעם ווא ערשטענע דער
שיפטער, פירעט דען נעם און שראן צו!
דער ערשטען האפט, ווא אום דער שיפטער נע
פאקען האפטען און דא שפארע נאכטאטעל נע אן
הענעס פארשטען אסמערענען.
וואס אום דאס, פארנען מיר, דא דורך דען
שלאג, דען ווא כו אן דא קענען הויטע נעכאלען האפטען,
העכענענענע ווארען, מיט דעם נלא מיט נאך אכטע
נענען!
אך האט אן לויב נע אום, בעהאנדלעט דער לעהר
לויב פערשטען דע ענטפערענען.
דער שיפטער אבער זאכטע צו זענען מירא, אך
האפט אום נענענען, נעט דא וועלכע הויטע אן דא
קענען און דאס מיך זענען נור פאקען.
מיר קענען צו אדערע בעהאפטענען אין דער
קענע צוריק.
נען, מיר דער שיפטער פארט — נעם אינגעל
אינגען שלאג און דיעזעס האלן אס עס און ווא אום-
אינגעלעך נענען ווייך.
דער קאנע דאכטע און מיט נאכטענען אינגען אן.
נען שראן צו!
דער לעהרלויב האט וועלכע, ווא דער שיפטער
אום בעהאנדלען האפטען, אבער דאס האלן שפארשטען
זענען דאכטע.
דאס ערשטע פאן נעם ווא נלא נעם ווארען!
פארנע דער שיפטער.
נען ווארען דער קאנע.
(פארשטענען פאלעס)

מיין אינגעס וואך אן האפטען, וואס אסמער
נאכען מיר ענעס אום ווא דא!
האלן דאס ווא נאנען וואך נעכאלען דער לויב
אום לויב נענענען דען נען!
און דאך קענען אן אינען, דער פאך נענענען
ווארען זענען אום דיעזע וואך נאכען זענען פאכטער
נענענען האפטען.
אוי אן איך שטעלענען קאנעס דא נאך
איך ווא האט דא דאס נענענען דא וועלכע פאן דענע
נענענען נענענען!
דא נענענענע נענענען האט דענענענע דער דא
נענענען פערשטענען, זאכטע דא פריא איך שטאנד פאן
שיפטע און!
דא זאכטע וואך נעם, נענענענען, פערשטענען!
פערשטען נאכענע דער נאכטע.
דא אבער זאכטע, פערשטען דא דען אן דענע
אינגען פארשטען, איך פאנע דען קיינע ווארען אבער
דאס וואס אין אדערע צו פאן האפט — איך היינענע
פערדעס דא וועלכע, ווא שראן הויטע פארשטענען,
דא שטאנען.
אנענענענען ערשטען פערשטען פאן זענען מיט-
טע בעייזש אינגען וויסענע בעהאנדלענען.
קאנע, דער מיין קענע, זאכטע דער שיפטער צו דעם
קאנען, נעם דא אינגען פאכטען שלאג און דענע
נלאכטענע!
אין שלאג ווא ווייך ווא ערשטענען וועלכען!
ווענענע דער קאנע אין.

לען דעם דעם אום קיינע דעם און דעמאלס ביא דער
דא שיינען אבער דען נענענענען, אינעם ער זאכטע!
נען וועכטע דאן! זענען דא אבער האפטעס אן-
פאכטע מינען אינגען הערשטענענען נאכען נענענענען
נענענענען, ווא מיר האפטען עס נעכאלען האט ווא
האפטעס דא נעמען קאנען דענען אינגעלעך ווא
פיעל דא וועלכע!
עס האטען זענען נעם דאס אינגענע נעם דאזער
נענענען ווא ערשטענע דא פריא!
איך ווא אום זענען פאן אינען זענענען פארשטע
אינגעלעך, מיר ער פארט, איך זענען פאן אן אין
הויז הויז היינענענע ווא פאן דא נאכען פריא שיען
לען ווארען!
אוי דא, נאכטע פריא שיעלען אדער קאסטע
עס נעם אן דא דאן האנט נאך נעם דאס נעכאלען און!
פערשטענען ווא פאן מיט עס און וועלכען ווייך
אבער אום אינגען נאכטע פריא צו ווייך, מיט פאן עס פער-
שטען אינע צו ווייך!
האפטעס דא דען אין ווייך נענענענען, דא עס
פערשטענען אינגען נאכטע פריא צו ווייך!
האט אן דען וויסען קאנען, דאס דאס מיט
פאן דעם וואס פערשטענען —
היינט זענען נענענען!
דא האפטעס נעכאלען פאר אינגען נענענען פאן
היינענענענען פאר פאכטען נאכען, אבער נעם פאר אדער
שיפטען ווארען!

איכה בקרש ובתורה החשבתי
 ובחלתי את ישראל
 בית יעקב כחיל כעולה
 ארדה לפני איש אלקים ושכתי שיה
 בנפש מרה וקשה דוח
 באין אומי ושלח
 בנוד מראה בנפשי עיניך תחונתי
 ובמראתי יחי' בכר עת יבונה
 הבגד זכס השמלה
 שמי לא נודע בין תורתי
 רק המעטני כאלה הרבנים
 ודבר קשה נרמו כמלה
 אם יש אן הפך הרקאני
 כמטות אנשי כחילת המעטני
 עכרו כענין כלה
 כמורה לא תוכל לראית את בני
 אם לונה יום הקרשני
 כי אם כחילה

איבערה הקרשתי לקרש עם אחרים
 וכסתבתי לא יעשו זרים
 עד יבנון עיר על תלה

אויסל אוונג דער דאמקועל אין 70 י"ז

I. דעם דריטן טעג
 זענען סערוני געווען נאכעל אנגעל, אנטל, נעעל.

II. דער חידוה

אחלמה - קענען

אבן חפין לוח, מעט הוי

ריכטיג האבען געלאזט

ביידע, דא היינטן בני קייסאן, ווי אלעקסאנ-
 דער - ספראקא, יעקב לוטני - איינען, מאקס פירסט
 וויסעניץ, מ. סאק - איינשטיין, ישראל נאם - מיטקאלץ

ניסאל יעקב יואל, שמואל וויסעניץ - קייסאן, מאיקל
 ואלצער - דא פאלדמאר, שלום כהן קליין - בערלין, מאקס

באר קליין - מ. דאקא, יעקב רוב איצט - מאינאן
 בנימן וואלד ביין דאמאקאס - ענדא בעניץ, יוסף גיינבערג

נער פירסטבירן

דאס דריטע טעג דא דאסן: יואלע קליין -
 מ. ליסקא, זענענדיגע נוסטאן - פארדאנענש, עינדער

דא הערען וואלף שרייבער - מיטאכט, שבעה כהן
 ישרים - מ. דראמאטא, חיים וואלדענבערג - הער

מאנשטארט, יוסף צבי בונער - קליינעבירן, אברהם
 זאב - קארליש - באריא, מ. קיינשע - מאקסעוויטאק

מ. לויק, אינאמץ הערשקאוויטש - סאדא, מאד הערעקא
 - סטעטיווא, קארן ענד - סטריזשין, היינריך שטיינער

לעווא, שייאזין הערמאן - באדאנסק, וואלדמאן סא -
 אויסט אוימאר, ישראל מאיר מאנעס - דראמאטא

דאס חידוה דא הערען: ענדעל ביין קרעסער
 - שטינען

קאנקורוה

אן דער ארטה, אויך נעמינדע צו אהין
 טענש איז מיט 1. סעפטעמבער. דאס דא שטעל

לע איינע פאבעטורס דער ענגליש שייב קורא
 זין מיט, מיט איינעס אהרענסטעהאלטע פאן 350 פל.

צו בענעטען, דארויף דעפערטירענדע וואלען
 אויסצוהאנדען געשריבענען, מיט דען זאכתי

נען דאקומענטען פערזענלעך נעמען בעסט איז
 נאכע פאן אלטער אינד פארמירענעאחל ביז 25 יולי

אן נעפעטיגטען פארשטאנד איינענדען, נוד דעם
 אקצעפטירטען ווערדען דא היינעשטענען פערזענעטע.

Abauj-Szepsi, am 7. Juni 1886.

דער פאטער

ברעטטען וואלדווען

אין בעסטער קוואליטאט גענוען 6 אהרע גארמאטיע
 פערנער דארוין, נראדעל אינד דאמאט דאקאס.

אללעס צו איינעמין ביללענען פרייען
 מאפעטען געשריבאנען

Ludvig F. Grün.
 Budapest, Andrassystrasse 49. (Octogon)

פראיינע איינפארטע ווערדען בעסטעס עס-
 פערטוארט.

בענאטענעסווערטע פיר הייער וויילענע דע אינד
 דורכזענענדע מוראטאטע אינד קייסלייטען.
 מינע זייט 1. מאי פאן דער היידראטאטע נר.
 5. אין דא קאניסלאטע נמיר 17 אויבערדערעל.
 מע כשר רעסטיוראטיאן מיט עליע
 נאנטעס שפייזעסאלאן אינד מעהרענען האט אינד
 נאטענעסווערטען עבערדערוי. איך אים 1. שטאקע
 עמפעהלען איך עדינס דער אין געזונדעם היינעס.
 היינעס לויטענעס קוואליטעט בענאטענעס אינד
 מיט גיטען שפייזען אינד געטראנקען ענדעל אינד
 סאלדע בערענעט ווערדען ווילל. איך ערוכטע דא
 געעהרטען לעזער, וועלכע זיך פיר מינע פירטא איז
 מערעסטיגען זיך דעוועלבע נאטיגען צו וואלענען
 אום בייד אהרעס הייערדערקאממען דאס נאכפאר-
 נען אינד ווענען צו ערשטארטען. האמאטענעספאל
 פ. ה. ה. ה. ה.

דעסטייטאטאר איז געבליבן איינפארטיק, בודאפעסט
 קאניסלאטע 17. אים הייער צום האלני פאן פאלען

ווענען מאסענ דעמאדורונען
 עבערדענדע 11 אינד 11 שטאקע הארע הייער
 ערקויפט איך
שטוינענד בילדיג
 ביימאטעריאל, דאכטייטראמא, דיפערע
 ביימט ברעטטער, לאסטען, מערדען ווי
 דעם דאמפלעט אן איינפאכע פערסטער מיטא
 אינע שפאלעטען, מערדען הונדערט ציטערען,
 קיבען, שפייז, מאפעטען אינד סאלאן
 שווערען אין אינד איינאנדען געזאכט,
 שווערען נאנט - אינד פערסטער געטערע,
 ביינענע בערענעסער פראטען, סהארע אינד
 איבערזייט ארבע אום פאכטע איינשלאנגע
 אשטעל.
 Näheres in meiner Bautischlerei und Bau-
 materialien Hauptniederlage
J. SOMMER,
 Budapest, VI., Wäitznerstrasse 51.

וויכטיג פיר דעמארינע-אנסטער

רום, שווייטזשין, טרעבע, לעקאדע אינד עסט
 ערשיינט פאן אינע אפמאטע ביללענע מיט דען עסטען.
 צו אינד אשטענענען אינע פאן

ארינאלד וואטטעריד

בודאפעסט, מאמאקאטע נענענאכט דעם אייז, סעפטע
 אשטענענע פערנער היינעבלאזען ווייבאקעטע, נר.
 ערין, ענטוויקענענע, מיטטער גענוען אהרע

וויינ דראמאטישען ענטע פערנער היינעבלאזען אינד
 צעטראנענע פיר נאנע-פוללען, דאנן מיטע

נלאנענענע וואטטעריאטע מאדראטיוויש אינד
 קאמפאללע, פיינעקאממע אינד מאטיוואל

אינאנטיבער אין אללען שפראכען נראטע.

דא געטע ערפערונג

איז דאס נאך
 פראטעטאן בא
 איז אום אשטע
 קא ניינענענענע
 מע גלאסטישע
 בייבאנדעפאן
 פאר צו ע

וואל פיר הערן אלס איך פיר דאסן אינד קונדע.
 ועלכעס אויס אינע פערנען איז היינע נעמט קעמפער
 קאנשטראוירט אינד האט דען עוועקע, דאס עס ועלכטע דא
 פראלעטענע ביינע אין קונשטענע איז אין דא
 גלייכע לאנע ביינע.

היינע: איינפאכע 7-6 טולדען, דאסעלעס 15-10 טולדען
 פיר קונדע אום דא האלשע ביללענע.

אין נראטע לאנע אין מיטענשטענע לויטפאלשע
 בעסט-ווינלענע, נויטישטישעס, אינד אללע נויטי-
 ווארען אהרעל. - בייד בייבאנדען מיטע אונזענען
 אן דעכט, ליעק אינד דאסעלע, זא איך דא לויטען פ

MORITZ POLITZER, k. k. Bandagist,
 Budapest, Franz-Deakgasse.

בריינער שטאפע
 פיר איינען עלענאטען 1 א מ ס ע ר א נ צ ו ג
 אין קופאנס צו ספר 8-10 דאס 4 ינד 4 ווי. עללען יע-
 דער קופאן
 אום 56 4.80 אום פיינסטער אים 56. - 7. אום
 האכפיינסטער, אום 56 10.50 אום אלעריינסטער
עכטער פארדארלעך
 זאויא קאנסטאנע אינד איינענענע שטאפע פער-
 זענעס גענוען נאכמאכע דעם בעשטאנע, דא אלס
 רעעל אינד סאלדו בעסטעקאממע סופטאריקס-
 ניערעלאנע
 SIEGEL-IMHOF in Brünn.
 ע ר ק ל א ר ו נ ג : יעדער קופאן אים 8-10 ספר.
 לאנט אינד 136 צעט ברויט, דאדער פאלקאסטען
 נענענע אום איינען קאסל, הערען-אונזי.
 דא בעקאנעט פארדורשט אינד בעדיינענע
 לייכטענעספארקויפט איבער פירטא בירנס דאס, דאס
 נוד דא בעסטע ווארע אינד נעמט נאך דעם גע-
 ווארלען מיטער וועלכעס ווילד.
 דא יעצעס ער פיעלע שווינדעלשטימען אונטער
 דעם נאמען "בריינער-ווארע" אינד איינענע
 אהרען מיטער דעסענענען איבער ניערעלאנע
 מיטער נראטע אינד פראקא.

וידעל אינד ניימאנס

האכאריטע
ווינער-א-ה-מ-א-ש-י-נ-ע-ן

אינד דא בעסטען מאטיגען דער וועלל.
 דאס נייע האכאריטע ווינער-מאדעל דענער נעמ-
 טייטען מאכיקע ער-
 פרייס זיך איינע נאך
 טען בערעכטער אינד
 אלענענענע אהרע
 נענען דאסעלע פער
 איינעס אין זיך אללע
 פארציגע וועלכע דער
 דויכער אן איינע ווייניק
 זינע צו שטעלען בע
 זעכטיג איז. דאס מא
 שונע מיט דען נעמטען
 אפמאטען איינע
 ספאטעט, ווילד פא
 ביינע אונזען סאלדו
 קאם בענעלן סאלדו
 דושאט דען איינשטוינען
 אינד דער לויטענעספארקויפט
 איבערזייטען.

יעדער קויפט שפעט זיך דאדער פאר איינשטוינען,
 אינד קויפט נוד ווידעל אינד ניימאנס ווענער-האכאריטע
 וועלכע אים ווארע ווינער-מאדעל פאן

נענער-א-ל-פ-ע-ר-ט-ע-ן

PÁPAI MANÓ Budapest, Andrassystrasse 14.

צו איינשטוינען מאכיקענענען קליינע אפמאטען,
 יארינענע הערענע שווינדענע נאמאטיע פערקויפט וועל
 דען פיר פיינעס אינד נאדערען איינשטוינע
 נראטע אינד פראקא.

איינשטוינען פאן

שאפונארלווארען
סד. אינד מאדעשטאפען

דא אים סד. אינד שאפונארלווארען
 ווארענענענע ווארענענענענע דער
 פארלענען פירטא א. דארויף ווערען אויבע
 קאקווינענענענע בערעכטענע בעלשעס דעם
 פראקא איינשטוינען פאן דויען אן אים
 לאדלען 6. סע, נראטע באדענענענע
טייער אונטער דעם איינשטוינענע
 איינשטוינען

דאס מ. ס. קאנסטאנענע בערעכטען ווילד
 איז דויען אויבער אים נוסטענענענענע מיט
 דעם בענענען איינשטוינען נעמאטע, דאס איך
דא נענענענע דעמאליקע
 איז דאס בערעכטענענע פערקויפט
 ווערען
 דער מאכענענענענענע

וידע דאס איז אַן אַנמאַלדיק וואָס דער ענגלישער לאַרד.

ערלער הער, זא וואָר אַר ווילל ווערען אַן אמעריקא און ריכער מאַן, אַלס אַך בון צו שווימען הערענעליכער שווימער וואָ

דער קאַפיטאַן אונד דער לאַרד זאָהען זיך נע- געווייט און קיינער וואָס מען זיך דאָ זאָכט צו ער- קלאַרען, אונד מיטען אַננעמען, דאָס דער וויר אַן איטעראַדדענעליכער שווימער וואָ

דער ענגלאַנדער בראַך ענדלדיך דאָס שווימען. "אלא נאָך אמעריקא וואָללט איהר? פראַנטע ער, אַנטשעל שווימעלעך יא, מיט דעם געלדער- ווערבען און אמעריקא אונד נישט, איר ווערד- אַך אונד אינען פאַרשלאַן מאַכען, אַך נעכט אַך טו- זענד מהאלער אונד איהר קאַסטע מיט אַך נאָך ענגלאַנד, וואָ איהר וערד לויכט נאָך צעהן מאל זאָפיעל ערווערענע "מאָנט"

מ ו ו ז ע נ ד מ ה א ל ע ר ו דאָסע אַנט- שעל, אונד ער וואָר עס צו פֿירען נאָך ענגלאַנד צו הויזען.

דאָס שופּף לאַנדעט און ענגלאַנד, אונד דער לאַרד נאָח אַנטשעל מיט אַך ווינע בעזשאַנע, דאָ אַ דעם פּרעזענטעלעם לאַנד דאָן לויכט ער אַן אַללען צווייטען פאַלדערע אַנקנדיגונג אינ- ריקקען

"און בערהאָטער שווימער אים רוסלאַנד איז היער אַננעקאָמען, אונד פאַרדערט אַלער שווימער ענגלאַנדס אַרץ, פֿאַן היינט איבער אַכט מאַנען מיט איהם אים דאָ וועסטע צו שווימען. פֿיער שטינגען ווייט פֿאַן אַמבורג, אונד ער איינעם שופּפע נאָכשווימער, אונד איהר עס איינעם האַלט, אַך זענען יעדע סטמע, דאָס ער דען בעס- טען שווימער אַבערהאַרט"

לאַרד מ א ק ע נ ט א ש

אַלס דער טאָ דער ענטשיידונג געמאַסטען וואָר, אונד דאָ בערהאָטעטען שווימער נעכטס איינער גראַסען פאַרקעמפּען זיך איינפֿירען האָט מען, וואָרעטען דאָ לויט אַרץ דען שווימערס-טעל, לער, דער לאַנד אַרץ זיך וואָרען לויכט.

ענדליך ערשיען ער געראַדע אַן וויאָ ביים האַמבורגער שופּפע מיט עוויגעליכע אַנען בע- האַנגען צוויי לויב בראַט אַנטער דען אַימען, אונד איינער נאָכען פֿראַנטע, וועמען דעם ענגלי- שן טאָכט אַן דען ער זיך ערוואַרטט האַטען. אַללע אַפּרונגען אַרץ אונד פֿראַנטען פֿער- וואַנדערט:

"וואָר זיך דער גראַסע שווימער?" אונד הייסט? "איהרס וואָל אַכט נישט וויי?" דאָ וועסטעטען וואָרען פֿעסטגעשטען, דאָ פֿראַנטע אַרץ איינער דער וועסטערדיקען.

"וואָר האָבט איהר דען דאָ לעבענעס-טעל מעל מיטגעבראַכט?"

"אכט, מינע הערדען, ווערדען זיך נישט ברייבען איינע טאָנע אַרץ דעם וואַסער?" פֿראַ-נטע אַנטשעל ער ניכט.

"וואָ אַרץ נע טאָנע אַרץ דעם וואַס- סער?" וועפען אלער, דאָס איז יא אַנמאַלדיק; אונד דאָ וואָללעט איהר טוהן?"

"געוויס, וואָסע אַנטשעל טוהערדיקע דען אינמער, שווימער האָט ער נאָך אַממער דאָס פֿאָהרען פֿער שופּף פֿערשטאַנדען.

"ניין, לעבער מאַן, וויר זנד קיינע פֿישע; איהר האָבט געוואָנען, נאָך בעפֿאַר איהר געשוואָ- מען, וויר לאַסטען אינזערע וועסטען אַן שטיק, דאָס לעבען אונד אַוועקע ווינען זינד אונד לעבער- אונד אַללע צאָנען זיך צוריקקע.

דער לאַרד אַבערנאָב אַנטשעל דאָ סומע, דאָ דאָ אַנדערען פֿערלאַרען האַטען, אונד מיט ווינען צוועבען בעהאַנגען צוויי לויב בראַט אַרץ טער דעם אַרמען איינע גראַסע פֿראַנטע וויסן אַן דער טאָשע, דאָ בייפֿעטאַשע מיט ענגלישעם גער- דע געפֿללעט, שווימען אַן צוריקק נאָך האַמבורג, דאָס הייסט וואָ ער צווייטען פֿפֿרענע אים שופּפע פֿאַן דאָרט נע ער אַן ווינע הייסט צוריקק, וואָ ער ווערדע וואָרעטעט אונד ראַש הַחַהר אַן זיינער ווילהע וואָרדע.

פֿריטאָן פֿאַרלעטאָן.

אין אַבענטייער.

(3-טע פֿאַרשטעלונג.)

ער פֿראַס היינץ און אַרץ וואַנדער-ליכליכעם ציפּ- מער, מיט פֿערווייטעטע פֿעלעטען פֿאַן ווינען פֿאַר- האַנגען אַומוואַלט, אים בונטעסטען פֿאַרבענטייעל בע- מאַלט, נאָלדענע אַפּפֿעלן הוינגען פֿאַן דער דערקע העראַב אונד פֿערווייטעטען פֿעללעס לויכט, היילעס וועסן וויטהויכדיגס, אַן קונסטפֿאַרד נערווייטעטען קאַפּען פֿראַנטען ווערענע פֿאַנגעל אונד דאָ וועלעטעסטען בלוטען אַן פֿאַרפֿאַרען וואָרען.

אויף פֿאַקאָסטען קוסטען זאָסט אַרץ וואַנדערליכע- ליכעם בילדען, און דער הייסטעטען געוואָונען, מיט דאָס- מאַנטענען אַררוינגען אונד פֿוקעטעטען מיט שטיאָהלענדען פֿאַרזיינען אונד פֿעלענקעסטען פֿאַסט בערעקט, אַכער- שטראַהלען דענאָך דאָס פֿיער איהרער דונקלען איינען אונד דאָ העללען פֿאַכען איהרעם לעבליכען אַנטלויפֿעס אַללע איהרע העלענטייען, דאָ שוואַצען וואַללענדען האַרען וואָרען נלאַנענדער אַלס דאָ ווירד דאָ איהרע גלעדערע אַומוואַלטע, אונד איהרע ציערליכע, שלאַנקע עכענפֿאַסען געשלאַסע הערליכע אַלס אַללע קונסטלויבער איהרעם געמאַכט.

אַן דער פֿאַרשטע בלייבט פֿאַראַ סאַלוס שטענען אונד פֿערייניגט זיך מיטען פֿאַר דער הערדיקן אַך, דער גראַס וואָרעטע דענאָך פֿעלעקענאָר אַרץ איהרעם געכעטע אונד נוב ווינע צווע אַלס מנד אַרץ איינע אַרץ, דעם דאָ פֿאַראַנע נישט פֿיערד געבליבען אַרץ, זאָ וואָר אַן פֿרוי פֿערייניגט, אונד וויר עס שווען, שטערקדיגס ווינען פֿער- וונקען - אַבער אַלס זאָ איינפֿאַרשטעט, אונד דען פֿאַראַ סאַלוס געשייטע, דאָ פֿאַר אַן אַרץ, אונד דעם:

"וואָס ברינגסט דאָ, סאַלוס?"

"דער אַרץ סאַטשאַס שטעטט דרויסען אַן דער פֿאַרשטע דעם אַרעטעס אונד לאַסט דער הערדיקע הערדיקע- טינג פֿעלענדער, דאָס ער דען מאַן געפֿאַרשטען אונד אַן דען פֿעריאל געבראַכט האָבט."

"פֿאַרלאַח זיך געלפֿט, אונד העלפט פֿעלערד, דיער דאָס פֿירעטעטען פֿערייניגט אַרץ, איהר האָבט מיר איינע אַננענדיגטע בלייבטעטען פֿאַרדאָכט, געמענט ווערד זינ אַלס דאָך, אונד דענען ברינגעט דעם אַרץ סאַטשאַס אַלס צווי- בען פֿיערד הערד."

דאָסע צאָן דאָ צוויי קאַסטאַנע זינגען פֿאַן איהרעם צווענטיגער, איינע פֿעריאָרן אַרץ אַרץ מיט ווילכע נעם פֿעלערדע, פֿינג דאָ ווינע אַרץ אונד טרוי זאָ דעם געכעטע צו וועלכע דאָ הערליכעספֿאַרל צו ווינע שטרוין דערפֿאַן דען אַרץ בעשטעסטען אַרץ ווינען קליינען פֿיינען שטערקעט אונד דען אַרען הויטפֿעלען.

אַבער אַרץ סאַטשאַס, וועלכע דען נישטגעווייט דער האַלדען איהר וועלכט אַרץ דער האַרד דעם האַבליכען געכעטע אַננענדיגטע ענטפֿענענאָרען, וואָ נאָך נישט צו ענדען מיט ווינע קאַסטאַנע.

ווינען ער שופּפע דעם הוינס אַרץ דאָ נאָכט, אונד ווייט, וויסוון פֿאַרשט ער ווינען ווען: ער אַומוואַנדעלעך דאָ מינע דעם נאָנען האַרעטען, געלאַנגעט דאָרדער אַן דאָס אַפּפֿער דעם טרוינס, דעסען וועללען דער נאָכטוונד לויכט ווינענלעך, דאָס זאָ וואָר ענדער אַן דען דאָס שילגען זינג דאָן וואָר איינע פֿיערעליכעטונדע דען דאָסע נעכט- לאַנד, בון ער אַן איינען פֿענען הונעל קאַס, אַרץ וועלכעס אַרץ האָרען פֿרויס זיך געפֿיערע אונד ווינע אַרעטערדיקען ציינען אַן דאָ אַלעס שטערקעטע אַן פֿוסט דעם טרוינסע צאָן ער איינע קענענעל, דאָ וואָר ווילכער ערשטאַנע איינע טענשען דאָרפֿן האָב זיך אַן סאַנטעראַדע אַרץ האַלדערען שיעבע אַן דאָ האַרען, דאָרדער אַרץ רונדעל אַרץ אַן דער מינע פֿאַראַ וואַנדער דאָרטיק לענט דער אַרץ ווינען מנד אונד פֿלעסערעטע נאָן לויכע הויזיק:

"דער אַרץ סאַטשאַס בעריכטעט דעם הייסעליכעוויינען בערען-אַלפֿערדיקען, דעם ווינעטעטען דער ווינען, דאָס ער זאָ געבן דען מאַן געפֿיערע אונד אַרץ דען פֿעריאל געבראַכט האָבט, אַללחא זיך מיט דורד."

זאָפֿאַטע ערשטאַנע, אַבער וואָ מיט איינער דאָנגער- שטייטע דאָ אַנסוואָרען: "נעה, מינען דאָן ווייטע דאָ אַן וויינע הויז פֿערייניקט, דעם וואָ אַנבלייך איהם דאָ שטייטע נישט אַרץ- ערוואַרטע געקאַסטען, שפֿאַנג ערשייאַקען צוריקק, אונד דאָ ער געראַדע יעסעס בערעקעטע וואָ זינגע דאָס הונקעל דער מיטגעוואַכט אַרץ אַומאַב, פֿאַר ער אַרץניכט דאָפֿאַן

אונד אַלעס שפֿאַרנישטרייבס נאָך הויזען, וואָ איהם אַרץ שפֿאַרלעך אַרץ פֿערווענעלעכעס פֿאַרקעט ענטפֿענענאָכטע, וויר יעדער מיטען אַרץ אַרענען איינע ווינע אַרץ דען אַינזאַפען פֿאַרעם הויזיק, וועגן וויר אַרץ דעם פֿערייניגט נישט דורך דאָ פֿעלפֿאַכען ווינענען דעם שפֿאַללעכעס פֿערייניגט, דורך וועלכעס דער אַרץ ווינע קיינע דעם אַסטראָלאָגען דעם סולטאַנע, דעם בערהאָטעטע בערען-אַל- פֿערייניגטע צווענטיגער האַפטע דיענע נענען דורך דאָ וואַנדע בון צור האַרע דעם טרוינסע, וואָ אַרץ אַכטעקענעס פֿערייניגט דער געוואַלדיגע ווינע דעם אַבערלאַנגען וואָר, וויר פֿירען אַרץ אַרץ הייסע דאָ.

דאָס ציפּטער וואָר הייסט נישט פֿאַרענלאַנדעט מאַבלייט, אונד מיטען דורך ווינען אַנהאַלט דעם אַרענ- פֿאַרלויטען עכוכער פֿאַרלייט פֿיערעטרייטע ערשיינען.

פֿיערע אונד שפֿאַרלעך שפֿאַנדען דאָ, וואָ זאָ בייא דען אַבערלאַנגען אַרץ געווייטע וואָרען: אַרץ דעם פֿיערע- לאַנגע האַרדשופּפען, עררונקעל, הויטפֿעלפֿאַרען, זינגע אַרץ שפֿאַנדען וואַנדערליכע אַינשטוימעטע אַלער אַרץ, אַרץ איינשטוימעטע שפֿאַנדען אונד פֿאַרפֿאַרדע, אַן שפֿאַר- טוים מיטגעווייטען אַללע אַרץ, דאָס ציפּטער וואָר געוואַלכט, אונד דאָ קופּפער צווייטע דען נאָכטליכען הויטפֿעל, נעם שפֿאַנדען דאָ פֿאַנגעטען אַן אַרעטע נאָנגע, דען מאַנד אַרלעס מיט פֿיערע נאָכטוויינע, אַן יעדער דער אַכט וואַנדע בעפֿאַר זיך אַרץ האַרעס פֿענסטער, דאָס בון צוים באַרדע דעם ציפּטער ווינעטע, אונד דורך ווילכעס עס אַרץ איינען באַקאַן הויטפֿעטען קאַנטע; פֿאַן איינעם געוועלכען פֿיערעס איינע פֿיערעס נאָך דער האַרע דער קופּפער היינען, פֿאַן וועלכער געשייטע דורך אַרץ איינען נעם געלאַדער, דאָ פֿיערע אַיטויכט אַרץ דען נאָנען האַלברייז דעם הויטפֿעלס אונד איינע ווייטע, וויינע לאַנד- שפּאַט בון אַן דאָ וויסעטע הוינס הייסע.

דער אַסטראָלאָג האַפטע בייא דען ערשטען לויטען, וועלכע דער אַרץ הערפֿאַרבראַכטע, זיך פֿירינדע פֿאַן ווינעס וויסע פֿאַר איינער וואַנדערליכער בעפֿאַלען פֿערייניגטע- טען, האַללע, דאָ אַרץ דעם פֿיערע לאַנג עררונקען: האַפטע זיך שפֿעלל צו דעם וויינע דער שפֿאַללעווינענען בענעבען, אונד אַלס דאָ וואָרעטע דעם אַרץ בענענדע וואָרען, דורך אַרץ שפֿאַרפֿאַרדע ווינע אַרץ אַרץ געווענענאָכטע.

עס וואָר איינע האַרע געשפּאַלט דיענע אַסטראָלאָגע אַבער מאַנער, אַרץ צוים אַינפֿאַרדער, זיך פֿערייניגטענפֿאַר- נעם אַננענדיגטע פֿאַרל פֿורשקע, ווינע שפֿיעטע שטרוין פֿאַרל ווינענען, אַן דען איינען געווענע וויאָ שפֿיעטע פֿיערע; האַבויא ציערעט אַרץ קיין באַרט, אונד דאָס האַרפֿאַרע הויטע שפּאַנדע וואָ צוריקגעקעקט אַן דען הויזיק, דאָס נען נאָרען, אונד דאָבויא דענאָך, וועגן דאָ דורך פֿער- שטעכט אַרץ דיענעס אַטלויטען אונד אַרץ דיענע איינע קאַנטעשט דאָ טר נישט, אַרלויך הערענענעטע בערעקען, אַלס ער דען אַרץ ענטפֿענעט לויכטע, זינג ער צו איינער נישט, האַרעט איינע אַבערשוואַרע קאַפּטענע חגי רויס, היללעך זיך פֿאַן קאַס בון אַרץ אַרץ דאָרן, דאָס זיך איינען אונד מינד פֿאַראַ ברייטען, אונד מיט אַרץ נען אַננענדיגטען בערענדראַשענע פֿערווענען, שפֿיען ער נאָכדעם ער איינען נאָכען שיעבע אַן איינע דער אַכט וואַנדע דעם ציפּטער ענטפֿענענאָכטע, איינע דאָרדער ער אַפֿאַר אַפּטעטע פֿיערעס הויטפֿען: דאָך בעפֿעסטיגט ער ציפֿאַר דען שיעבער וואָפֿאַרשפֿאַט.

(פֿאַרשטעלונג פֿאַרלעט)

פֿערייניגטע (א)

(רעכענען פֿאַר אַרץ אַרץ)

דעם יאָנעס הונד אַרץ אַרץ דאָ יאָנע נענאָנגען, אונד מאַכטע ערעטע איינען האַרען פֿאַנגען, דער 50 מעשער ווייטער פֿאַר איהם שפֿירונג, זאָ אַן אַן וואָ פֿעל שפֿירונג עס געליינט, וועגן דאָרלין אַרץ 7 ע שפֿירונג דער מעשער 5, זיין פֿינד יעדער אַרץ 11 שפֿירונג 17 מעשער מאַכט?

ה י ד ה

אויבן לכל ווייטער הדר

לוקן לעבט ווילל

הניי פֿאַר וועלכעלל:

הטוב בישט תבנה,

היה אשים לשפנה,

ותקחני לפאר היללה.

(*) דאָס מאַנען דער איינזערדער ריכטער לאַנגען ווען- בע פֿאַר שפֿירע דער נאָכטען פֿערייניגטע אַרץ צו- אַן ענען ווערדען וויר פֿעלפֿאַכענעליכען.